

Hoe serieus nemen we de energietransitie nu eigenlijk?

Coby van der Linde: "Energietransitie zal tot fiscale aanpassingen zal leiden"

Energiepodium.nl 15 februari 2017

De verkiezingsstrijd komt op stoom. De plannen vliegen ons om te oren en het opbieden is begonnen. Veel onderwerpen hoor ik langskomen in de korte fragmenten die een verkiezingsstrijd eigen is en vaak vergezeld van een lekker rond getal waarmee een wens verwezenlijkt of euvel verholpen moet worden. Helaas hoor ik weinig over de energietransitie, terwijl dit beleid de structuur van de Nederlandse economie in de komende jaren danig zal veranderen. We horen natuurlijk van verschillende partijen dat het belangrijk is, maar behalve wat doelstellingen, vaak een percentage van duurzaam opgewekte elektriciteit en dat gas (onterecht) zó niet-2017 is, blijft het akelig stil. En dat is jammer want dit langdurige omschakelingsproces vergt het maken van veel keuzes in de komende jaren. Keuzes die burgers en bedrijven direct aangaan omdat er ook verdelingsvraagstukken mee gemoeid zijn.

Keuzestress

De vaart die nu op allerlei terreinen wordt gemaakt is geweldig, maar de politiek dreigt ernstig achterop te geraken door een grondige discussie over het wie, wat, waar en hoe uit de weg te gaan. De zure reacties op de recente Energieagenda afgelopen december geven te denken omdat juist hierin een raamwerk gevonden kan worden voor het aanpakken van deze op handen zijnde structurele verandering van de Nederlandse economie. Het voorwerk is gedaan, de punt staat op de horizon en nu komt het aan op het maken van keuzes. Daarbij is het van groot belang om het Nederlandse energiesysteem in al zijn complexiteit goed te begrijpen. Het gaat om meer dan elektriciteit en ons huis is de energie-economie niet.

“Het huidige systeem van energiebaten en lasten past niet op de energie-economie van morgen”

Groter dan Nederland

Nederland is momenteel een belangrijke internationale draaischijf op het gebied van energie en energie gerelateerde industrie. Een blik op de energiebalans van Nederland laat zien dat slechts een kwart van de energie die in het land binnenkomt of wordt geproduceerd in de binnenlandse economie geconsumeerd wordt. Driekwart wordt doorgevoerd naar buurlanden of de internationale markten, soms na bewerking in Nederland. De energie-intensiteit van de Nederlandse economie is deels te danken aan de ligging van ons land en de omvang van de havens en deels aan de gasrijkdom. De productie van gas in Nederland is een belangrijke factor geweest in het concentreren van (petro)chemische industrie in ons land. Samen met de bedrijven in Duitsland en België vormen ze een groot (petro)chemisch cluster in Europa. In dat cluster wordt uiteraard ook hard nagedacht hoe zij in de energietransitie kunnen passen zonder aan concurrentiekracht in te leveren. Het afvangen en opslag en/of gebruik van CO₂ is een van de mogelijkheden, maar ook het omzetten naar schone energiedragers, zoals waterstof of ammoniak worden actief onderzocht. Nederland is uitgegroeid naar een land waar gassen en vloeistoffen een belangrijke rol spelen en waar we graag knutselen aan moleculen. Het schoonmaken van deze moleculen is dan een logische voortzetting; transitie op basis van de opgebouwde competenties. Maar dat lukt alleen als de juiste kaders worden gecreëerd om

dergelijke innovaties ook gestalte te kunnen geven en daar is de overheid/politiek voor nodig.

Taaie kost

Het Europese 2030 beleid staat inmiddels op stapel en de nieuwe regering zal plannen moeten maken hoe voldaan kan worden aan dit langjarige beleid. In de tien jaar vanaf 2020 moet de uitstoot van CO₂ flink verder worden teruggebracht. Hoewel het Energieakkoord nog tot 2023 loopt, moeten de plannen voor de periode daarna toch echt handen en voeten krijgen in de komende paar jaar. De Energieagenda is een goed startpunt maar concrete invulling ligt op het bord van de komende ploeg. Nog afgezien van het inrichten en reguleren van de energietransitie zullen er ook de fiscale consequenties van het beleid moeten worden onderkend. Het huidige systeem van energiebaten en lasten past niet op de energie-economie van morgen. Om die hete brij wordt nog angstvallig heen gelopen maar het is ondenkbaar dat de energietransitie niet tot fiscale aanpassingen zal leiden. Anders dan in het verleden kunnen de aardgasbatens ons deze keer waarschijnlijk niet een gemakkelijkere uitweg helpen in het herverdelen van lasten en lusten. Er wacht de nieuwe ploeg nog aardig wat taaie transitiekost.

Volgorde

Een ander punt dat best meer aandacht zou mogen hebben is de anarchie die dreigt te ontstaan in de volgorde van de benodigde stappen. In het klein zie je het om je heen gebeuren. Zonder ruggenspraak met wie dan ook kan je zonnepanelen, een elektrische auto en een warmtepomp aan laten leggen zonder je te bekommeren over de ruimte op het net of de eventuele andere opties om in de energievraag te voorzien. Zo lang alles nog in kleine hoeveelheden en redelijk gespreid over het net plaatsvindt zullen er weinig problemen zijn. De niche-kopers van nieuwe energietechnologie zijn nodig om de markt aan de gang te krijgen. Echter zodra de omvang van die markt groter wordt, ontstaan er coördinatieproblemen die de markt alleen niet kan oplossen. Ook daarvoor is het nodig dat er harder wordt nagedacht over de inrichting van de nieuwe energiemarkt. Naast alle andere belangrijke thema's van de verkiezingen verdient de energietransitie serieuze aandacht van onze politici. Mijn verwachtingen blijven hooggespannen.

Coby van der Linde is directeur van het Clingendael International Energy Programme (CIEP)